

Årsrapport om humanitärt bistånd och civilskydd 2011

Utrikesdepartementet

2012-10-10

Dokumentbeteckning

KOM(2012) 489 slutlig

Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och Rådet. Årsrapport om Europeiska unionens politik för humanitärt bistånd och civilskydd och dess genomförande under 2011

Sammanfattning

Kommissionens rapport beskriver EU:s verksamhet inom områdena humanitärt bistånd och civilskydd, samt beskriver de strategiska initiativ som kommissionen arbetade med.

Under 2011 tillhandahöll EU via kommissionens kontor för humanitärt och civilt bistånd (ECHO) bistånd till ett värde av totalt 1154 miljoner euro. Det humanitära biståndet gick bl.a. till insatser i Afrikas horn, Libyen, Sudan och Sydsudan, de ockuperade palestinska områdena och Demokratiska republiken Kongo. Under 2011 aktiverades civilskyddsmekanismen 18 gånger. I slutet av 2011 antog kommissionen förslaget till beslut om en civilskyddsmekanism för unionen.¹ Syftet med lagförslaget är att stärka mekanismens instrument genom att övergå till ett system med förhandsplanering av civilskyddsresurser, istället för nuvarande system vilket är baserat på frivilliga erbjudanden från medlemsstaterna.

Kommissionen arbetade även strategiskt med inrättandet av den europeiska frivilligkåren för humanitärt bistånd. Vidare har kommissionen lagt särskild vikt vid vissa utvalda övergripande politiska prioriteringar, t.ex. vidareutvecklingen av EU:s humanitära livsmedelsbistånd. Dessa

¹ KOM(2011)934 slutlig, 20.12.2011

Regeringen välkomnar rapporten. Regeringen betonar vikten av att medlemsstaterna och kommissionen som utgångspunkt för det humanitära biståndet, respekterar och stödjer de internationella principerna, principerna om gott humanitärt givarskap och FN:s ledande roll i att samordna humanitära insatser. Regeringen välkomnar informationsutbyte inom EU på det humanitära området.

Regeringen har stött och välkomnat förslaget med en stärkt och utvecklad civilskyddsmekanism och välkomnar de satsningar som gjorts vad gäller förbättrad samordning och kvalitet. Regeringen betonar samtidigt vikten av att detta arbete sker med en god balans mellan eget nationellt ansvar för beredskap och solidaritet mellan medlemsstater.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

EU är en av världens största givare av humanitärt bistånd. Varje år presenterar kommissionen en årsrapport för medlemsstaterna om EU:s politik för humanitärt bistånd och civilskydd, och dess genomförande. Rapporten återger det operationella ramverk inom vilket ECHO:s aktiviteter genomförts och de händelser där ECHO agerat.

Kommissionen presenterade sin årsrapport 6 september 2012.

1.2 Förslagets innehåll

I rapporten konstateras att de humanitära kriserna, katastroferna och sårbarheten världen över har ökat samtidigt som de ekonomiska resurserna tillgängliga för dessa behov har minskat. EU har en viktig roll när det gäller att uppmuntra andra länder att öka sitt deltagande inom områden som katastrofberedskap och katastrofinsatser. För att kunna minska den inverkan som återkommande katastrofer har på utveckling på sikt, har kommissionen fortsatt arbetat med att knyta samman katastrof-, återanpassnings- och utvecklingsbistånd under 2011.

² Antagen av rådet, Europaparlamentet och kommissionen den 18 december 2007 – EUT C 25, 30.1.2008, s.1.

EU:s verksamhet inom humanitärt bistånd och civilskydd

De två viktigaste av EU:s verktyg för att tillhandahålla katastrofbistånd är humanitärt bistånd och civilskydd. Under 2011 tillhandahöll EU via ECHO bistånd till ett värde av totalt 1154 miljoner euro, där 42% fördelades till utdragna kriser, 38% till naturkatastrofer och 20% till ad hoc-kriser och interventioner.

Det humanitära biståndet grundar sig på principerna om humanitet, neutralitet, opartiskhet och oberoende, vilket i sin tur är ett åtagande som är förankrat i Lissabonfördraget. Under 2011 nådde biståndet 117 miljoner människor i 91 länder utanför EU till en genomsnittskostnad per mottagare på 10 euro. Den humanitära krisen på Afrikas horn föranledde kommissionen att mobilisera mer än 181 miljoner euro till de mest utsatta befolkningsgrupperna i regionen. EU bistod även vid de humanitära insatserna under konflikten i Libyen, och vid repatriering av flyktingar som arbetat i Libyen före konflikten. Kommissionen bistod även i utdragna och komplicerade krissituationer, såsom de i Sudan och Sydsudan där väpnade konflikter längs med gränsen pågår och olösta tvistemål fortfarande förhandlas; i de ockuperade palestinska områdena där befolkningen befinner sig i en mycket svår situation och lever under dåliga sociala förhållanden; i Demokratiska republiken Kongo där konflikter har lett till svåra humanitära situationer och betydande flyktingströmmar.

EU:s civilskyddsmekanism aktiverades 18 gånger under 2011 (14 gånger utanför EU och 4 gånger inom EU), och experter sändes ut på tolv bedömnings- och samordningsuppdrag (både utanför och inom EU).

Fördelningen av de medel ECHO förvaltar sker mellan ca 200 partners. Under 2011 gick 50% till icke-statliga organisationer, 36% till FN-organ och 14% till internationella organisationer. Rapporten beskriver en försämrad säkerhetssituation för hjälparbetare samt ökade svårigheter att nå ut till de behövande.

Politiken för humanitärt bistånd och civilskydd

I slutet av 2011 antog kommissionen förslag till beslut om en civilskyddsmekanism för unionen. Syftet med lagförslaget är att stärka mekanismens instrument som finns till för att stödja, samordna och komplettera det ömsesidiga biståndet. I dagsläget sätts EU:s civilskyddsgrupper in till största delen på grundval av frivilliga erbjudanden från deltagarländerna. Kommissionen har för avsikt att övergå till ett system

med förhandsplanering av civilskyddsresurser för att snabbare kunna vidta åtgärder. Förslaget är fortfarande under behandling i rådet och Europaparlamentet.

EU har börjat förbereda inrättandet av centrumet för katastrofberedskap som ska bli en effektivare efterträdare till det nuvarande övervaknings- och informationscentrumet.

Kommissionen arbetade även strategiskt med inrättandet av den europeiska frivilligkår för humanitärt bistånd som föreskrivs i Lissabonfördraget³. Ett offentligt samråd, en konsekvensbedömning och pilotprojekt kommer utgöra grund för förslaget till den rättsliga ram för inrättandet av frivilligkåren som förväntas antas under 2012.

ECHO har lagt särskild vikt vid vissa utvalda övergripande politiska prioriteringar i enlighet med åtagandena i det europeiska samförståndet om humanitärt bistånd⁴ och den tillhörande handlingsplanen. Till dessa politiska prioriteringar hör till exempel en vidareutveckling av EU:s humanitära livsmedelsbistånd. Förhandlingarna om en modernisering av konventionen om livsmedelsbistånd ska ses mot denna bakgrund. Kommissionen har avgett en avsiktsförklaring om programsamarbete på området livsmedelstrygghet och nutrition tillsammans med de tre FN-organen FAO, WFP och Ifad.

Övriga prioriteringar för kommissionen inkluderade katastrofberedskapsåtgärder i regioner som ofta drabbas av naturkatastrofer; katastrofförebyggande och program rörandes bästa praxis inom främjande av samarbetet med civilskyddsmekanismen.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Rapporten syftar inte till lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Rapporten har inga budgetära konsekvenser.

³ Art. 214.5 i EUF-fördraget

⁴ Antagen av rådet, Europaparlamentet och kommissionen den 18 december 2007 – EUT C 25, 30.1.2008, s.1.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar rapporten. Regeringen betonar vikten av att medlemsstaterna och kommissionen som utgångspunkt för det humanitära biståndet respekterar och stödjer de internationella principerna, principerna om gott humanitärt givarskap och FN:s ledande roll i att samordna humanitära insatser.

Sverige har under 2011 aktivt verkat för att öka fokus, kunskap och medvetenhet om humanitära principer och humanitärt arbete inom alla relevanta delar av rådsstrukturen.

Regeringen välkomnar informationsutbyte inom EU på det humanitära området, och fortsätter att följa det humanitära arbetet genom EU:s rådsarbetsgrupp COHAFA.

Regeringen stödjer förslaget att stärka och utveckla civilskyddsmekanismen och välkomnar satsningar på förbättrad samordning och kvalitet. Regeringen betonar samtidigt vikten av att detta arbete sker med en god balans mellan eget nationellt ansvar för beredskap och solidaritet mellan medlemsstater.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ej kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Övriga institutioners ståndpunkter är ej kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remissbehandlats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rapporten syftar inte till EU-lagstiftning.

Rapporten syftar inte till lagstiftning.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Rapporten kräver ingen fortsatt behandling.

4.2 Fackuttryck/termer

COHAFA = EU:s rådsarbetsgrupp för humanitära frågor och livsmedelsbistånd.

Civilskyddsmekanism = EU:s verktyg för att underlätta samarbete vad gäller civilskyddsassistans i händelse av, eller under nära förestående hot om, allvarliga nödsituationer som kan behöva omedelbart agerande. Mekanismens instrument består bl.a. utav Monitoring and Information Centre (MIC), Common Emergency and Information System (CECIS), utbildningsprogram för att säkerställa kompatibilitet och komplettering mellan interventionsgrupperna hos de medverkande länderna, och civilskyddsmoduler som utgör resurser från medlemsstaterna på frivillig basis.